GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 84.

We Srodę Dnia 20 Października 1802.

Z Wiednia d. 13. *Października.*

Z Prezburga donoszą, że Arcy Xiążę Jmć Palatyn daie u siebie dla zgromadzonych magnatow i stanow 3 razy w tydzień, to iest: w poniedziałki, środy i piątki, zabawy i kompanie, które bardzo liczne bywaią. — Izba magnatow i ślachty naradzały się d. 7 t. m. nad rożnemi przedmiotami, a wspolna deputacya do ułożenia artykułow seymu, rozpoczęła d. 5 swe naradzenia.

Z Petersburga d. 24. *Września.*

W przeszłey gazecie namieniliśmy cokolwiek o poczynionych wewnętrznych urządzeniach Alexandra I. Imperatora Wszech Rossyy, teraz kładziemy tu Odezwę tego Monarchy do narodu i całkowite urządzenia po guberniach całego państwa rozesłane.

ODEZWA ALEXANDRA I.

My Alexander I. Z Bożey łaski &c. &c.

Szczęśliwość narodow berłu naszemu powierzonych, iest naygłownieyszym i nayświętszym celem, któryśmy sobie przyymuiąc ciężar panowania nad ogromnym państwem rossyyskim zamierzyli; ogromnem mowię, bo z wielu kraiow złożonym, które tyle się rożnią od siebie klimatem i płodami ziemskiemi, ile obywatele ich religią, obyczaiami, mową i sposobem życia. Pałaiąc chęcią wynalezienia i użycia wszelkich środkow, zdolnych do iak nayprędszego dokonania tego przedmiotu, sercu naszemu naymilszego, zwrociliśmy uwagę naszą na wszystkie przyczyny i okoliczności onemuż przeciwne; a po gruntownym rozważeniu i porownaniu ich między sobą, przekonaliśmy się zupełnie, iż szczęśliwość państwa w ten czas tylko ustalić się może, kiedy rząd opatrzony będzie w zbawienne sposoby, służące nie tylko do uprzątnienia iawnego złego przez wytępiaiące iego dochodzenie, ale nawet w szczególności do wykorzenienia początkowego iego wzrostu, odwrocenia wszelkich zdarzaiących ie przyczyn, i mogących dadź powod do naruszenia ogólney i szczególney spokoyności, do dochodzenia potrzeb kraiowych, a nawet ich uprzedzenia, do rozsądnego i dzielnego ustanowienia, iako też ugruntowania nieodbicie potrzebnego we wszystkiem porządku, do pomnożenia bogactw gruntowych i przychodow publicznych, moc i znaczenie państwu nadaiących.

Dawnych i teraźnieyszych czasow przykłady przekonywaią każdego, że, im przy-

zwoitsze użyte były środki ku temu celowi, i im mu dzielniey ustawy rządowe odpowiedały, tem cały skład ciała politycznego był porządnieyszy, tęższy i doskonalszy, tem każdy członek iego był kontentnieyszy i szczęśliwszy.

Powodowani tym prawidłem i uczuciami serca naszego, idąc za przykładem wielkomyślnego odrodziciela Rossyi Piotra I., który nam ślady mądrych swoich zamiarow zostawił, a które godni iego następcy uskuteczniac starali się, za rzecz przyzwoitą osądziliśmy, władzę rządową państwa na rożne wydziały, stosownie do istotnego ich między sobą związku, podzielić, a dla prędszego skutku, powierzyć ie dozorowi i staraniu dobranych przez nas ministrow; przepisawszy im wprzod głowne zasady, podług których kierowac maią czynności swoie, ażeby tego wszystkiego dopełnili, czego od nich powinnośc wymagac będzie, i czego my spodziewamy się po nich, zaufani w ich wierności, troskliwości i przywiązaniu do dobra publicznego. Na władnący zaś senat, którego obowiązki dzisieyszym także ukazem naszym określiliśmy, i pierwszeństwo mu w składzie rządowey zawarowaliśmy, wkładamy nayważnieyszą i temu ciału naywłaściwszą powinność, ażeby wglądał i rozpoznawał czynności ministrow w wydziałach dozorowi ich powierzonych; a po przyzwoitym rozpoznaniu i porownaniu, czyli są zgodne z ustawami kraiu, tudzież po przeyrzeniu rapportow, prosto z samego mieysca do senatu nadesłanych, ażeby stanowił, i wyrok wydawał, a potem go do nas w sposobie rapportu przesyłał.

Na takich zasadach stanowiąc ministerya, podobną cieszemy się nadzieią, iż te, dopomagac nam będą do utwierdzenia kraiowey spokoyności, tey to istotney Monarchow i państw podpory; do zachowania i polepszenia ogólnego wszystkich bytu; do oddawania należney każdemu sprawiedliwości; do ożywienia ochoty do pracy, wynalazkow i handlu; do rozkrzewienia nauk i sztuk wyzwolonych, a do szczęśliwości narodow istotnie potrzebnych; słowem, do postawienia wszystkich wydziałow władzy rządowey na stopniu stałym i przedsięwzięciu naszemu odpowiadaiącym.

Dla tego, wyszczegolniaią się w następuiących artykułach też wydziały, w istotnym ich między sobą związku, tudzież wszystkie przedmioty do nich należące, i głowne obowiązki ministrow, które im do wiadomości podaiemy.

I. Sprawowanie interessow kraiowych do 8 wydziałow należy; z tych każdy zamykaiąc wszystkie sobie właściwe interessa, składa oddzielne ministeryum i pod bezpośrednim dozorem ministra zostaie, którego teraz wyznaczamy, lub go wprzod wyznaczyć, za potrzebę uznaliśmy. — Wydziały te, są następuiące: 1. Wydział sił lądowych. 2. Marynarki. 3. Spraw zagranicznych. 4. Sprawiedliwości. 5. Interessow wewnętrznych. 6. Skarbu. 7. Handlu. 8. Instrukcyi publiczney.

II. Trzy pierwsze wydziały: woienny, marynarki i spraw zagranicznych, zależeć będą każdy od swoiego ministra; minister woienny i marynarki zarządzaią z osobna wszystkiemi twierdzami, portami i potrzebami do nich należnemi; trzeciemu, powierzaią się także czynności, tyczące się ceremoniału ministeryalnego.

III. Ze obowiązki ministra sprawiedliwości osobno maią bydź oznaczone, przy wydaniu kodexu praw, bliskiego iuż końca; przeto zalecamy, ażeby sądowość odbywała się tymczasowie podług brzmienia instrukcyi służącey jenerał-prokuratorowi,

IV. Urząd ministra interessow wewnętrznych obowięzuie go, ażeby miał w pieczołowitości spokoyność, bespieczeństwo i admini-

ſtracyą wewnętrzną całego pańſtwa. Do wydziału iego należą wszyſtkie części narodowego przemysłu, oprocz kopalni gor; budowa gmachow publicznych i ich utrzymywanie w całey rozległości pańſtwa. Nadto obowiązany ieſt, mieć baczność na miary i wagi, zapobiegać niedoſtatkowi rzeczy do życia potrzebnych, i w to wszyſtko kray opatrywać, co ſię do nieodbitych, a codziennych potrzeb ludzkich, ściąga. Zeby zaś ułatwić sposoby i podać zręczność w dopięciu tego zamiaru, który ſtanowiąc to miniſteryum, mieliśmy na celu, zalecamy tym manifeſtem naszym: I. Wszyſtkim gubernatorom cywilnym, co do cywilney i policyyney części, a woiennym, co do osobiſtych ich powinności, w których liczbie, ieſt powinność z ogolnego dozoru ich wyniknaiąca, ażeby w tem wszyſtkiem, co do gubernialnego rządu należy i oddzielnemu naszemu rozpoznaniu i decyzyi ieſt poddane, udawali ſię do tego miniſtra i przez niego nam rapporta zwyczayne, iako też swoie o nadzwyczaynych zdarzeniach przesyłali; II. Urzędnikom skarbowym każdego gubernium, ażeby podobnież przez naczelnikow gubernialnych udawali ſię do tegoż miniſtra, w tym wszyſtkim, co ſię ściąga do gmachow publicznych i ich utrzymywania, a przytym przesyłali mu przez wzwyż rzeczonych, rapporta o ludności; III. Marszałkom gubernialnym, (kiedy będą umocowanemi od ślachty), ażeby przedſtawiali potrzeby i pożytki nie tylko gubernatorom (co opisano w 47 §. uſtawy ślacheckiey), lecz też proſto i temu miniſtrowi; IV. poddaiemy bezpośredniemu iego zawiadowaniu: 1) Kollegium fabryk i rękodzielni, oprocz expedycyi trudniącey ſię wygotowaniem i utrzymywaniem ſtęplowanego papieru, 2) kollegium medycyny; 3) głowny solny kantor ze wszyſtkiemi należącemi do niego mieyscami; 4) głowne poczt urządzenie; 5) expedycyą kraiowey ekonomiki, opieki nad cudzoziemcami, gospodarſtwa w dobrach familii cesarskiey, wyiąwszy zawiadowanie dobrami kameralnemi; nareście expedycyą ſtęplowania wexlow i papierow zaſtawnych.

V. Powinność miniſtra skarbowego, dwa głowne przedmioty zawiera, to ieſt: zawiadywanie skarbowemi funduszami, które potrzebne rządowi dochody na iego utrzymywanie doſtarcza, i jeneralne wszyſtkich dochodow, na co maią bydź użytemi, oznaczenie i rozgatunkowanie. — Zawiadywanie funduszami doſtarczaiącemi rządowi dochodow, powinno ſię zasadzać na takich prawidłach, żeby nieobciążaiąc narodu, tyle dogodnym było dla skarbu, ile zdatnym do pomnożenia bogactw pańſtwa naszego, i żeby źrzodła kraiowych dochodow nie tylko wyczerpanemi nie były, lecz ile można, naybardziey ſię pomnażały. Rozgatunkowanie zaś tychże dochodow, powinno ſię ſtosować do pewnego, iasnego, i gospodarnemu rozporządzeniu odpowiadaiącego rozkładu. Dla uskutecznienia tego, za rzecz przyzwoitą uznaliśmy, powierzyć dozorowi i zawiadywaniu tego miniſtra. 1) Naywyższe *Kollegium skarbowe*. 2) Departament menniczny ze wszyſtkim, co do niego należy. 3) Expedycyą przygotowywaiącą i utrzymuiącą papier ſtęplowany, rozchod i przedaż onego w rożne mieysca, przychod z przedaży iego, rownie iak część expedycyi kraiowey ekonomiki, maiącą w zarządzaniu swoim intereſſa kameralnego ſtołu, ſtęplowanie wexlow i papierow zaſtawnych. 4) Departament *Lasow*. 5) Dobra ſtołowe, oddanie ich w dzierżawę, doprowadzenie do lepszego ſtanu i pomnożenie z nich dochodow. 6) *Ekonomiczne* urządzenie gruntow, dobr, ſtaroſtw &c. skarbowych. 7) *Banki* kraiowe z należącemi do nich kommiſſyami i z expedycyą aſſygnatow. 8) Bankierow dworskich i kommiſſantow, iako też kontrole-

)2(

ra dla zweryfikowania bankowey kaſſy wyznaczonego, a którzy dotych czas pod dozorem skarbowego kaſſyera zoſtawali. 9) *Pałaty* czyli kaſſowe kommiſſye po guberniach, co do podradow i przedaży onych, co do wszyſtkich obrachunkow i zażaleń, które ſię względem tych dwoch przedmiotow zdarzaią, co do retentow podatkowych, aſſygnowania summ na wyſtawienie i naprawę magazynow gorzałki i domow karczemnych skarbowych, co do uſtanowienia i oddania w dzierżawę herbergow; słowem, co do wszyſtkich intereſſow, pomnożenie kraiowych dochodow i przeznaczenie summ na wydatki, za cel maiących — Nadto wkłada ſię na miniſtra skarbu obowiązek, ażeby przy końcu każdego roku podawał wyszczególniony etat wszyſtkich wydatkow rządowych. Etat ten powinien zamykać w sobie, tak summy, które za zdaniem miniſtrow okażą ſię nie odbicie potrzebnemi dla rocznego utrzymania w należnym porządku powierzonych im wydziałow, iako też i dochody kraiowe na to przeznaczone; i dla tego każdy miniſter, co do swego wydziału, winien ieſt podawać skarbowemu corocznie na początku Października iasny i wyszczególniony plan, czyli tabellę wydatków, na których zaspokoienie w roku naſtępnym, żądadź będzie summ potrzebnych. Miniſter skarbowy ukończy ten etat w Liſtopadzie, i razem go z jeneralną wiadomością o dochodach roku przyszłego Nam poda, a to dla przeyrzenia i potwierdzenia naszego; po czem odeśle go do kaſſyera rządowego, ażeby go przywiodł do skutku. — Ze zaś obowiązki kassyera, iako też wszelkich innych officyaliſtow przy expedycyach kaſſowych, nie są ieszcze dotąd dokładnie przepisami określone, zaczem podług brzmienia ukazu, pod rokiem 1780 d. 24 Października wydanego, niżeli zupełna w tey mierze uſtawa zapadnie, sprawować ſię maią; z tą rożnicą, że 1) dozorom i kaſſyera podlegać będą kommiſſye kaſſowe powiatowe, co do podatkow skarbowych prawem uſtanowionych, i do nich należy doſtawianie ich w wyznaczone mieysca i utrzymywanie skarbowey kaſſy; a z tego powodu posłuszni mu będą wszyscy gubernialni i powiatowi kaſſyerowie, ze wszyſtkiemi do obowiązku ich należącemi intereſſami; expedycya obrachunkowa kommiſſyy kaſſowych, rownie, iak członki naywyższego kaſſyerſtwa ſtanu; 2) że tea rządowy kaſſyer, bez woli naszey, którą mu miniſter skarbowy obiawi, żadnych wydatkow czynić, ani aſſygnacyi wydawać nie może; i że nakoniec powinien będzie znosić ſię z tymże miniſtrem, względem wszyſtkich przesyłanych mu donieſień o dochodach, iako to: wiele wybrano, wiele wydano, i na iakie wydziały; wiele ieszcze w remanencie pozoſtało, i gdzie ſię ten remanent znaiduie.

VI. Obowiązki miniſtra handlowego zarządzaiącego wydziałem handlowym i maiącego naywyższy dozor nad wszyſtkiemi offícyaliſtami celnemi, pozoſtaią w całości, iak są dawnemi w tey mierze prawami, określone.

VII. Miniſter inſtrukcyi publiczney, wychowania młodzieży, rozkrzewiania nauk, mieć będzie naywyższy dozor nad uniwersytetami, akademiią umieiętności, akademiią Rossyyską, szkołami i wszelkiemi inſtytutami, wyiąwszy, zoſtawione oddzielney pieczołowitości nayukochańszey matki Imperatorowey Maryi Federowny, a za osobnym ukazem pod rozrządzenie pewnych osób oddane; nad drukarniami skarbowemi, wyiąwszy szczególnemu czyiemu dozorowi zoſtawione; nad cenzurą, gazetami i wszelkiemi peryodycznemi pismami, narodowemi bibliotekami, kollekcyami osobliwości, gabinetami hiſtoryi naturalney, muzeami, i wszelkiemi inſtytutami, iakie dla rozkrzewienia nauk i umieiętności zaprowadzone bydź mogą.

VIII. Minister interessow wewnętrznych i zewnętrznych, sprawiedliwości, skarbu, i instrukcyi publiczney, mieć będzie każdy pomocnika, czyli zastępcę swoiego w urzędowaniu.

IX. Każdy minister mieć będzie kommunikacyą ze wszystkiemi juryzdykcyami i mieyscami dozorowi iego podlegaiącemi, i od nich rapporta o wszystkich ich czynnościach odbierać; dla tego, każda juryzdykcya tygodniowe rapporta do ministra swoiego przesyłać powinna. W interessach ważnieyszych i prędszey decyzyi wymagaiących, oddzielne mu przełożenia czynione będą; a na ów czas, zważy, czyli rzecz podana podobną iest do uskutecznienia, uczyni uwagi swoie i decyduiącą względem niey wyda opinią, którą wraz z uwagami na powrot odeśle. Jeżeliby juryzdykcya, odpowiedzi i uwagi ministra niedogodnemi znalazła, na ten czas, własne w tey mierze uwagi na nowo przesyła. Lecz gdy minister, niezważaiąc na takowe przełożenie powtornie, przy dopełnieniu wyroku swoiego, i k go posłał, obstawać będzie, opinia zasiadaiących w juryzdykcyi zapisze się w dyaryuszu iey czynności, a wyrok ministra skutek swoy weźmie.

X. Jeżeli w iakowey rzeczy władza ministra, którey przyzwoitemi przepisami obwarować nieomieszkamy, niedozwala mu rozwiązać wątpliwości juryzdykcyi, czyli urzędnikow iey, lub uprzątnąć w powierzoney mu części wydziału iego, niedogodności, ciągnące za sobą stratę czasu, niepotrzebne wydatki, nieporządek w exekucyi i takie wypadki, które drogę do doprowadzenia czegożkolwiek do lepszego stanu tamuią, w takich zdarzeniach minister, obmyśliwszy dogodnieyszy środek, uda się do Nas przez rapport, z ktoregoby można widzieć iasno, na czym zależy podany przez niego środek; wszakże przyczynę zniewalaiącą go do podania tegoż środka i korzyść, iaka z niego wyniknąć może, wyrazi. Po przeyrzeniu przez Nas takowego rapportu, ieżeli przełożony przez ministra środek za pożyteczny uznamy, i przekonamy się, że ani odmiany będących praw, ani ustanowienia nowego niewymaga, na ow czas My, własnoręcznym podpisem naszym rapport ministra zatwierdzemy, do exekucyi na powrot odeślemy, i senat uwiadomić nakażemy. Jeżeli zaś podany środek w rapporcie ministra, okaże się wymagaiącym odmiany prawa będącego, lub uchwalenia nowego, w tem przypadku, rozkażemy rapportuiącemu ministrowi wygotować ukaz, który zyskawszy Nasz podpis, i zatwierdzony podpisem ministra, podanym będzie do ogłoszenia rządzącemu senatowi, podług przepisanego w tey mierze porządku.

XI. Każdy minister, niżeli Nam poda rapport takowy, powinien wprzód przełożyć go innym ministrom dla potrzebnego zniesienia się ze wszystkiemi rządowemi wydziałami w zawiadowaniu ich będącemi; w przypadku zaś naruszenia tego poprawionego przez Nas porządku, każdy minister ma prawo podać swoie w tey mierze przełożenie.

XII. Każdy z ministrow, przy końcu roku powinien Nam zdawać przez senat na piśmie sprawę z urzędowania swoiego, wyłączaiąc interessa oddzielnie do sekretnego protokułu należące. Popis ten, czyli rachunek z czynności, powinien bydź tak wyrażony, żeby można było w nim widzieć, iakie nastąpiło użycie funduszow, przeznaczonych na rożne tych wydziałow potrzeby, co każdy z nich zdziałał, w iakim znayduią się stanie, i czego na przyszły czas można się po nich spodziewać.

XIII. Senat, przeyrzawszy ten rachunek z czynności, w przytomności każdego ministra,

żądać może od niego, ieżeli potrzeba wyciągać będzie, obszernego wytłumaczenia się; porownywać ma iego zdawanie sprawy z rapportami prosto od juryzdykcyi do senatu, w ciągu tego roku, nadesłanemi; rozstrząśnie wszystkie ukazy względem części iego wydziału, w tym roku od nas wydane, rownież iak rapporta przez Nas potwierdzone, a przez tegoż ministra senatowi obiawione, i nakoniec dopełniwszy wszystkiego tego senat, przychodzi do Nas z rapportem i składa przeyrzany rachunek z czynności ministra, wraz z opinią swoią o stanie i kierowaniu powierzonych mu interessow.

XIV. Jeżeli senat z odbieranych rapportow czyli doniesień Guberskich-Prokuratorow, przed końcem ieszcze roku dostrzeże, że w iakową część wydziału w kradły się bezprawia szkodliwe, i że sprawy do niey należące, odbywaią się bez porządku, i przeciwko prawom, w takim zdarzeniu senat, nie odkładaiąc do dalszego czasu, natychmiast żądać ma wytłumaczenia się od ministra tegoż wydziału, a ieżeli odpowiedź iego nie będzie zaspokaiaiącą, w tedy Nam o tym donieść powinien.

XV. Wszyscy ministrowie są członkami rady i zasiadaią w senacie. Rada nieinaczey przystępuie do rozpoznania rzeczy, iak w przytomności 5 naymniey ministrow, w których liczbie znaydować się powinien minister, względem którego wydziału, rzecz będzie traktowana. Zwyczayne interessa traktować się będą w wydziale złożonym iedynie z ministrow; w rzeczach zaś większey wagi, i inne członki rady zbierać się będą raz w tydzień.

XVI. Zastępca, iako pomocnik ministra wyręcza go we wszystkich interessach urzędowi iego powierzonych, gdy ten dla iakiey przyczyny przytomnym bydź nie może w wydziale: iednakże zastępca, za te tylko czynności odpowiada, które sam podpisze.

(*Reszta potem.*)

Z Ratyzbony d. 28. Września.

Dnia onegdayszego pełnomocnik cesarski baron Hügel podał ministrowi francuzkiemu ob. Laforétowi następuiącą notę odpowiadaiąc na notę francuzką pod d. 13 Września podaną:

" Podane w Ratyzbonie w imieniu pośredniczących mocarstw oświadczenie zawiera mocny, a wcale niezasłużony wyrzut względem spoźniania zgromadzenia się deputacyi. J. C. K. M. mniema się bydź obowiązanym okazać, że z iego strony nic nieopuszczono, ażeby tę zwłokę iako naybardziey skrocić można było. Daleki od obwiniania kogo w tey mierze, podał tylko wierny obraz tego, co się stało, dla okazania iedynie, iak dalece czyste były zamiary J. C. K. M. iest to także powodem J. C. K. M. do przywiedzenia tu i innych ieszcze zdarzeń ściągaiących się do przełożeń względem wynadgrodzenia W. Xcia Ferdynanda, dla zbicia utrzymywań zawartych w nocie posła francuzkiego. J. C. K. M. poddaie się chętnie sądowi całey Europy, czyli go można obwiniać o niesprawiedliwość lub dumę z tey miary, że on żądał zupełnego wynadgrodzenia, które iego bratu traktat lunewilski przyznał. Co się tycze sposobu użytego do uskutkowania tak uroczystey ugody, tedy Cesarz Jmć w cale się nieobawia publicznego ogłoszenia, owszem życzy go sobie, ponieważ wszystkie iego usiłowania nie miały innego celu, iak tylko uskutkowanie lunewilskiego traktatu z utrzymaniem rzeskiey konstytucyi. Zrobione w Wiedniu przez znaczną osobę w służbie elektora bawarskiego będącą propozycye, powinnyby dadź poznać, że elektor sam życzył sobie weyśdź w umowę z W. Xciem Toskańskim względem niektórych zamian, a w owym czasie nikt ieszcze nie wątpił, ażeby zawarowane traktatem wy-

nadgrodzenie W. Xcia do skutku przyyśdź nie miało. W widoku, że całkowite wynadgrodzenie W. Xcia miało nastąpic kosztem posiadłości duchownych w Szwabii, chciano więc obustronne państwa przez wymianę posiadłości szwabskich za kraie bawarskie do Salzburskiego biskupstwa przylegaiące skupić. J. C. K. M. nie miał żadnego powodu sprzeciwieuia się takowey umowie, okazał owszem skłonnośc do ukończenia oneyże. Toczyła się w tey mierze negocyacya nawet i w Paryżu w tym czasie, w którym ratyfikacya traktatu lunewilskiego nastąpic miała, a podług oświadczenia uczynionego pełuomocnikowi cesarskiemu wątpiono, czyli nawet Monachium miało się przy Elektorze pozostać, ale nie było nigdy pytania o pomknieniu wynadgrodzenia Toskanii „aż do brzegow Lechu. Jakimżeby prawem można było zabierać Elektorowi całą Bawaryą, i gdzieżby znaleziono sposób wynadgrodzenia go zato? I chociażby nawet Cesarz Jmć mogł mieć takowe z iego sentymentami niezgodne zamysły, możnaż było pomyśleć o przystaniu na to rządu francuzkiego? Odwołuię się tu do świadectwa tych, którym wiadomemi te negocyacye były. Ci wszyscy o tem wiedzą, że tam tylko szło o Izerę, a Austrya proponowała Bawaryi zrobić przyzwoite zaokrąglenie dla odsunięcia od granicy miasta Monachium. Wiadomo rownie, że Cesarz Jmć natychmiast od tego proiektu odstąpił, skoro uyrzał, że Elektor nie skłaniał się do niego. Ograniczył zatem Cesarz Jmć swoie żądania i widoki otrzymaniem całkowitego wynadgrodzenia dla swego brata kosztem posiadłości duchownych w Szwabii położonych. Zrobiono ich poczet w Paryżu, a J. Imp. M. Wszech Rossyy potem przełożono, który przez mądrość swoią całkowicie go przyiął. Wierne wystawienie tych wszystkich zdarzeń, będzie dostateczne do objaśnienia dowodow w nocie ob. Laforeta przełożonych. Nigdy nie mogł Cesarz Jmć tey myśli nawet przypuścić, ażeby mogł bratu swoiemu innym sposóbem przywłaszczyć część Bawaryi, iak tylko za dobrowolną ugodą, i z zupełnem zadosyćuczynieniem Elektorowi. Co się tycze miasta Passawy, dał iuż Cesarz Jmć wszelkie zapewnienia, iakich tylko po iego sprawiedliwości i umiarkowaniu wyciągać można było. Gotow on iest odstąpić tego miasta temu, któremu prawnie własność iego przyznaną będzie. Dziśiay, gdy teraznieyszy posiadacz ieszcze iego właścicielem bydź nie przestał, Cesarz Jmć przez związki swoie z Xciem biskupem na żądanie iego zaiął to miasto, aż do rozstrzygnienia losu iego. Cesarz Jmć nie chce się zrzekać nadziei, że iego słuszne i umiarkowane żądania, które przez swoiego ambassadora Rzpltey francuzkiey przełożył, *uczynią koniec wszelkim nieporozumieniom pomiędzy nim i pierwszym konsulem.* Gdyby zaś przeciwnie wypadło, na owczas wysoki brat iego nieczyniąc żadney pretensyi do iakowey części Bawaryi, zatrzyma iednak sobie prawo do całkowitego wynadgrodzenia za Toskanią; prawo niezaprzeczone, które mu Rzesza i Francya traktatem lunewilskim uroczyście przyznały &c. &c. Dan w Ratyzbobnie d. 26 Września 1802.

Podp. *Baron Hügel.*
pełnomocnik J. C. K. M.

Przytem pełnomocnik cesarski podał ministrowi rossyyskiemu następuiącą notę:

"Niżey odpisany nie omieszkał uwiadomić swoiego Pana o nocie, którą mu baron

Bühler pod d. 13 Września podał. Ma zatem zlecenie oświadczyć mu w sposobie odpowiedniczym, że pomyślność Niemiec i iak nayprędsze ich urządzenie, co na mocy lunewilskiego traktatu do uzupełnienia pozostaie, iest także przedmiotem naygorętszych życzeń J. C. K. M. Żądanie wypełnienia tego, co traktat lunewilski W. Xciu Toskańskiemu zapewnia, i od czego się Cesarz Jmć uwolnić nie może, środki układuicze, które w tey mierze podał, umiarkowanie żądań iego, pomimo nie zaprzeczonych praw J. Krolewiczowskiey M. W. Xcia Ferdynanda do całkowitego wynadgrodzenia, wszystko to okazuie i udowodnia, że nie zależy od J. C. K. M. ażeby ukończenie tak ważnych okoliczności, które się dzisiay traktuią, tak prędko nastąpić mogło, iakby sobie ci wszyscy życzyli, którzy są w tey mierze interesowanymi. Cesarz Jmć iest przekonany o ślachetnych zamiarach J. Imp. M. i z zupełnem zaufaniem na iego przyiaźń się spuszcza. Nie może on o tem wątpić, że ten wspaniały Monarcha, zarowno cenić będzie sprawiedliwość iego żądań, iako ducha poiednoczenia, który go ożywia. Wie zapewne J. Imp. M. o wszystkich okolicznościach które ukonieczniły zaięcie Passawy przez woyska J. C. K. M. Pozna to iego mądrość, że gdy zaięcie nastąpiło na żądanie tego, który iest prawym Passawy posiadaczem, zatem J. C. K. M. dopełniwszy tego, czego po nim żądano, oświadczył, że bez żadney przeszkody odda Passawę temu, komu ią ostateczne ułożenie przysądzi.,,

Na notę cesarską ob. Laforet wczoray odpowiedział w następuiącey treści: "Minister francuzki sądzi bydź rzeczą potrzebną tę notę swemu rządowi przesłać i zachowuie sobie dać obiaśnienia, które w naturalnym porządku rzucą światło na rożne puntka &c.

Dnia 1. Października.

D. 28 miała deputacya 9te, a wczoray 10te posiedzenie. Między wielą przełożeniami zaięły ią szczególniey 3 następuiące przedmioty: 1) Pensye sekularyzowanego duchowieństwa; 2) Płaca urzędnikow stanu; 3) Przełożenie od miast rzeskich w Szwabii i Frankonii na wynadgrodzenia przeznaczonych. Dwa pierwsze przedmioty zostawiono dalszey rozwadze, względem 3go następuiące konkluzum wypadło:

Spodziewać się należy, że Xżęta dostaią cy na wynadgrodzenie miasta rzeskie, ile tylko okoliczności pozwolą, zechcą te miasta względem ich urządzeń i własności, iako uprzywileiowane prawem municypalności traktować; szczególniey zaś zapewnią wolność ich religii i posiadanie dobr kościelnych.,,

Z przełożenia Xcia biskupa leodyyskiego pokazuie się, że on na 8letnich dochodach stracił 2,461,066 zł. ryn. a przez ten czas na utrzymywanie ministrow, radzcow, agentow &c. musiał zaciągnąć drugą 1,729,964 zł. ryn.

Z Bruxelli d. 28. Września.

Ob. Lauriston adiutant pierwszego konsula powracaiąc z Hagi do Paryża przeieżdżał przez nasze miasto; wiadomo, że wysłanie iego do rządu Rzeplitey batawskiey ściągało się do maiącego nastąpić rozciągnienia granic tey Rzepltey ku wyższey części Niemiec, tudzież do wyyścia woysk francuzkich na żołdzie batawskim będących z kraiu tego na łono własney oyczyzny. Stosownie do tego iuż administracye francuzkie opuściły Hagę, udawszy się do Bergen-op-Zoom i Bredy, gdzie względem dalszego swoiego przeznaczenia odbiorą rozkazy. Listy z Hollandyi donoszące o tych szczegułach, dodaią, iż z powodu tego papiery rządowe znacznie się podniosły. Wielka liczba Anglikow przybyła przed kilku dniami do tego miasta z Rotterdamu, Hagi i Amsterdamu, przybyli oni spieszno z powodu rozgłoszoney pogłoski o przybyciu w tych czasach pierwszego konsula do Bruxelli.

Ostatnie listy z Luxemburga donoszą, że w bliskości tego miasta przechodziło kilka korpusow piechoty; szły one zewnątrz Francyi do departamentow składaiących 26 dywizyą woyskową.

DODATEK

DO Nru. 84.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Srodę Dnia 20 Października 1802

Wiadomość o Pasman Oglu.

Pasman Oglu nie był podobno nigdy bardźiey przedmiotem powszechney uwagi, iak teraz, gdy iuż poiednał się z Portą, i zdaie się zstępować z politycznego teatru. Umieszczenie dokładney iego biografii, będzie niechybnie bardzo przyiemnym.

Człowiek ten od tylu lat wzniecał we wszystkich ciekawość; wszelako, tak względem iego osobistey historyi, iako też względem iego buntu przeciwko Porcie, mistyczna zasłona prawdę ukrywała; chciano ią wprawdzie zedrzeć, chciano obiaśnić długość iego utrzymywania się; lecz nigdy celu tego zupełnie dostąpić nie można było. Dla nadania większego zaszczytu iego taktyce, rozgłoszono, iż iest Europeyczykiem, który przyiąwszy religią machometańska, szczęśliwości swoiey był twórcą. Rozumiano, iż go uczcić można mieniąc go bydź officyerem pruskim. Wymieniano nawet znakomite nazwisko bywszego maiora, który oddalił się z woyska pruskiego, i teraz w osobie Pasmana Oglu zmartwychwstał.

Zgłębienie tey rzeczy, godnym było pracy. Jeden z Redaktorow gazety berlińskiey korzystał z znaiomości z osobami, przywiązanemi do ambassady tureckiey przy dworze pruskim, i był szczęśliwym w otrzymaniu licznych wiadomości ieszcze nieznanych, których udzielenie, stanie się miłą dla publiczności zabawą. Nadto, są przydane wyiątki z ciekawego opisu sześcioletniey podróży przez kray turecki iednego z nayświeższych autorow francuzkich, ob. Olivier, członka instytutu narodowego, tyczące się tego pełnego taiemnicy człowieka. Z połączenia tych drukowanych i niedrukowanych autentycznych wiadomości, ułożył się niniejszy artykuł.

Pasman Oglu pochodzi z ubogiey familii, osiadłey w mnieyszey Azyi. Dziad iego przybył z iednego miasta w Natolii do Widdynu, gdzie został Pasmanem, to iest strażnikiem szańcow i w krótce potrafił sobie ziednać przywiązanie iednego officyera, który go wziął do siebie i ożenił, a tym sposobem stał się dla niego narzędziem osiągnienia znacznego maiątku. Po śmierci swoiego dobrodzieia, otrzymał iego urząd, Deya, czyli kommendanta blisko 200 Janczarow, który stopień oddał w dziedzictwie swoiemu synowi. Ten oyciec naszego bohatyra, miał wielki szacunek między swoiemi współobywatelami. Ci go wynieśli na stopień Ayam, którego obowiązkiem iest czuwać nad spokoynością i własnością obywatelow, i zasłaniać ich od uciemiężenia baszy. Porta lękała się tak wielkiey iego potęgi; zaraz więc po ostatniey woynie tureckiey został stracony, a dobra iego zabrane. Syn nawet iego Pasman Oglu, (to iest syn Pasmana) był aresztowany, lecz wkrótce uwolniony, i odebrał tylko część maiątku oycowskiego. Miłość, którą sobie w Widdynie, gdzie go także Ayam obrano, ziednać potrafił, obudziła zazdrość w sercu tamecznego baszy, a przeto ulubiony Widdyńczykow człowiek, nigdy bez eskorty 200 lub 300 zbroynych żołnierzy nieśmiał wychodzić, a w większym niebezpieczeństwie, udawał się do małego miasteczka Aczar, o 4 mile od Widdynu. Myślał bezustanku o zemście, do którey mu wkrótce naypożądańsza wydarzyła się pora.

Oddawna iuż poznali wszyscy Sułtani państwa tureckiego, że złe urządzenie woyska iest nayistotnieyszym ich słabości źrodłem. Z tego powodu Sułtan Mustafa III. i Abdul-Hamid, pod dyrekcyą zagranicznych officyerow, uczynili wiele pożytecznych rozrządzeń w celu poprawy etatu woyskowego. Selim III. po skończoney ostatniey woynie tureckiey, naybardziey ze wszystkich myślał o organizacyi armiow swoich na stopień Europeyski. Stanęły mu na przeszkodzie wielkie trudności, a szczególniey charakter iego narodu, brzydzącego się wszelkiemi nowościami, które iednak, pomimo tego wszystkiego, były dosyć znaczne, gdyż przedsięwzięto większą część woysk tureckich rozpuścić, a nowe utworzyć. Nadewszystko, chciano usunąć Janczarow; ten bowiem tak straszny dawniey korpus, był iuż prawie nieużytecznym, a dla swoich częstych buntow, kraiowi raczey, niżeli nieprzyiaciołom, groził niebespieczeństem. Przezorność radziła, ażeby dla pozbycia się ich, zaczęto rozpuszczanie w miastach pogranicznych. Do Belgradu posłano w urzędzie kommissarza, Axis Ali Effendi, poźniey posła tureckiego w Berlinie, w celu zwinięcia tamecznego korpusu Janczarow, i sprzedania ich dóbr. Pasman Oglu korzystał z roziatrzenia Janczarow. Zebrał znaczną ich liczbę do siebie, wzywaiąc ich w krótkiey, lecz piorunuiącey mowie, ażeby poddali się pod iego kommendę, i wykonali mu przysięgę wierności. Potem, z całym orszakiem udał się do Widdynu, gdzie wysłał w przody iednego z swoich stronników dla uwiadomienia partyi swoiey o bliskim nadeyściu. (*Reszta potem.*)

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 19. *Października* 1802.

Na Bankocetle.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	30	do	36.
— Żyta		22	—	25.
— Jęczmienia		18	—	21.
— Owsa		11	—	12.
— Groch		25	—	27.
— Kaszy iaglaney		38	—	42.

W Wiedniu d. 9. *Października.*

Meca wynosząca 15 naszych garcy:

— Pszenicy	zł. pol.	17	do	20.
— Żyta		16½	—	22.
— Jeczmienia		15	—	16.
— Owsa		9	—	13.

W Brynie d. 8. *Października.*

Meca Pszenicy	zł. pol.	20	do	13.
— Zyta		18	—	20.
— Jęczmienia		13	—	14.
— Owsa		9	—	11.
— Prosa		20	—	21.

W Gdańsku d. 2. *Października.*

Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey:

— Pszenica	zł. pol.	14	do	18.
— Żyto		11	—	12
— Jęczmień		6½	—	7¼.
— Owies		4½	—	5½.

DONIESIENIA.

C. K. Gubernium Galicyi Zachodniey.— Krol. Urząd Cyrkularny Krakowski w Kancelaryi swey urzędowey 28go *t. m. Października przed południem o* 9*tey godzinie dzierżawę rogatek mieyskich na rok woyskowy* 1803 *za obwołaniem ceny fiskalney* 16,277 *ryń.* 31 *kr. wynoszącey na publiczną poda licytacyią.— Maiący myśl zalicytowania tey rogatkowey dzierżawy mogą codziennie bez przeszkody przeyrzeć warunki dzierżawne w urzędzie cyrkularnym Krakowskim, i powinni opatrzyć się wprzod należytym zakładem* 1627 *ryń.* 45 *kr. wynoszącym.— W Krakowie* 16 *Października* 1802.

Baron de Galnjels.

Dnia 25 Octobr: b. r. zrana o 9 godz: w tuteyszym C. K. Cyrkularnym Urzędzie Czopowe Miasta Stanisławowa i Cenłowa przez publiczną licytacyą na czas dopoki z Czopowem ogołem insza odmiana Rządowa nienastąpi, naywiecey daiącemu ouszczone bedzie. Prætium fisci Czopowego w Stanisławowie iest zł. ryń. 153 kr. 30. W Cenłowie 91 zł. ryń.

Maiący ochotę nabycia wspomnione czopowe w iednym lub w drugim Mieście na wyznaczony czas i dzień tutay znaydować się i 10 część prætii fisci iako wadium z sobą przywieść maią, od którey licytacyi żydzi nie są wyłączeni.

Z C. K. Cyrkularnego Urzędu. — W Siedlcach d. 30 7bra 1802.

Dla słabości W. Starosty Cyrkularnego. *Lewiński.*

Stosownie do wysokiego rozporządzenia gubernialnego pod 10 Sierpnia b. r. w mieście Brzysku nowym w tuteyszym cyrkule położonym 19 Października b. r. i w dniach następuiących, w zwyczaynych godzinach przed i popołudniowych następuiące mieyskie pobory, i realności na trzy lata, to iest: od 1go Listopada t. r. do ostatniego Października 1805 przez licytacyą w dzierżawę wypuszczone zostaną.

Po 1sze. Ogrod za iatkami na 4 korcy wysiewu, którego cenę fiskalną stanowi czynsz iednoroczny ryń. 1 kr. 45 wynoszący.

Po 2gie. Ogrody mieyskie składaiące się z 86 działow po 3 korce wysiewu w cenie fiskalney 54 ryń. 44½ kray.

Po 3cie. Trzy grunta mieyskie, Kliny zwane, po 3 korce wysiewu, rocznie za 6 ryń. 19½ kr.

Po 4te. Sześć gruntow mieyskich ornych pod Rudnikiem zwanych, po dwa korcy wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 20 ryn. 32 kr.

Po 5te. Grunt mieyski Orney i Sieczney nazwaney, po dwa korcy wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 12 ryń. 45 kr.

Po 6te. Grunt mieyski, także Ornym nazwany, a w Galicyi wschodniey położony, na korzec ieden wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 6 ryń. 27 kr.

Po 7me. Dwie łąki mieyskie Ople i Makowka zwane, po 4 korce wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 103 ryń. 50 kr.

Po 8me. Łąka mieyska pod Rudnikiem zwana, na pół korca wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 8 ryń. 15 kr.

Po 9te. Ratusz mieyski pod Nrem 1 w cenie fiskalney 112 ryń. 45 kr.

Po 10te. Cztery iatki mieyskie rzeźniczne pośrod miasta, rocznie w cenie fiskalney 12 ryń. 30½ kr. Tudzież

Po 11te. Przewoz mieyski, w cenie fiskalney rocznie 27 ryń. 30 kr. wynoszącey, a nakoniec:

Po 12te. Targowe i Strogowe, w cenie roczney na 43 ryń. 30 kr. do wywołania podaney.

Ochotę dzierżawienia maiący, procz żydow, od tey wyłączonych, powinni stawić się o 9 godzinie przed południem na dniu wyżey oznaczonym w Nowym Brzysku, opatrzywszy się dostatecznie w gotowe pieniądze dla złożenia zakładu, to iest 10tey części ceny fiskalney.

Warunki kontraktowe podług będących naywyższych przepisow ułożone, przed rozpoczęciem licytacyi ogłoszone będą. W Krakowie 19 Września 1802.

W Niebytności JW. Starosty Cyrkularnego.

Sicca.

Stosownie do wysokiego gubernialnego rozporządzenia pod 24 p. m. liczbą 5832 w mieście Proszowicach w tuteyszym cyrkule położonym, na korzyść funduszu mieyskiego następuiące realności, iako to:

1) Należące do mieyskiego folwarku Karmelitka zwanego grunta orne na 22 korcy wysiewu, w roczney cenie skalney ryń. 100.

2) Pięć pol Podłania zwanych, na 20 korcy wysiewu, za cenę roczną do wywołania podaną ryń. 43 kr. 30.

3) Pole Przymiarka zwane pod lasem w cenie roczney do obwołania podaney ryń. 6.

4) Ogrod Podobruta zwany, w roczney cenie fiskalney 3 ryń.

5) Łąka Mytna zwana, w cenie fiskalney ryń. 18.

6) Łąka Długą nazwana, rocznie w cenie fiskalney ryń. 30.

7) Pastwisko gromadzkie rocznie w cenie fiskalney 145 ryń. 57 kr.

8) Młyn mieyski Brzość nazwany, rocznie w cenie fiskalney 140. ryń.

9) Karczma Podgorna zwana rocznie w cenie fiskalney 120 ryń.

10) Ratusz mieyski pod Nrem 34, rocznie w cenie fiskalney ryń. 30, a to podług naywyższych przepisow przez publiczną licytacyią 25 m. Października, i w dniach następuiących na trzy lata, mianowicie od 1 Listopada b. r. do ostatniego Października 1805 w dzierżawę wypuszczone zostana, ażeby wniyść w porządek rolniczey uprawy.

11) Tudzież propinacyia mieyska na rok woyskowy 1803 to iest od 1 Listopada b. r. do

ostatniego Października 1803 na dniu wyżey wzmiankowanym, i w następuiących, weenie do obwołania podmey ryn. 300 według naywyższych przepisow naywięcey offiaruiącemu zaarendowana będzie.

Ochotę dzierżawienia maiący, z wyłączeniem iednak żydow, maią zatym na dniu wyżey oznaczonym w zwyczaynych godzinach przed-i popołudniowych stanąc w Proszowicach, i opatrzyć się dostateczną gotowizną dla złożenia zakładu dziesięcio setnego.

Warunki kontraktowe podług naywyższych przepisow ułożone, dzierżawienia ochotę maiącym przed rozpoczęciem licytacyi ogłoszone będą. W Krakowie 20 Września 1802.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego.

W zatrudnieniu JW. Starosty Cyrkularnego.

Sicca.

Wezwanie. Cesarsko-Królewskie Gubernium Galicyi zachodniey.

Uwiadomia poddanego z państwa Rudnik, Końskiego cyrkułu, Woyciecha Cisowskiego, iego żonę Katarzynę, trzechletnią corkę, i Brata tegoż samego imienia, którzy po popełnioney kradzierzy za granicę wyszli, a dotąd niepowracaią, ani o przyczynie swego bawienia nie donoszą, ażeby w przeciągu 4 miesięcy od ogłoszenia ninieyszego wezwania powrocili, lub oczekiwali postąpienia z sobą iako z emigrantami podług przepisu prawa.

Dan w Krakowie dnia 14go Września 1802.

Przez C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey publicznie się niniey szym obwieszcza, iż stosownie do zaszłey ugody pomiędzy kredytorami massy kaydalney Teofily Xiężny Sapieżyny do protokołu z przyczyny obierania kuratora massy i deputacyi na dniu 27 Lipca r. b. przedsięwziętego wniesioney, zbieg wierzycielow na całym maiątku Teofili Xiężny Sapieżyny na dniu 29 Marca r. b. otworzony, i przez Edykta obwieszczony, odwołanym zostaie i tenże za ukończony się oznaymuie, Pani zaś Teofila Xiężna Sapieżyna do dawnieyszego stanu się przywraca.

Gołaszewski.
Gruszecki.
Friedenthal.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachod.
Dan w Lublinie d. 9 Sierpnia 1802.
Sachan k.

C. K. Sady Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniey oznaymuią tym Edyktem Janowi Duninowi Brzezińskiemu iako Cessyonaryuszowi Maryanny Brzezin iż że Pan Kazimirz Popiel u Sądow tych przeciw Panom Jozefowi Duninowi Brzezińskiemu, niemniey Janowi Duninowi Brzezińskiemu i Jmć Xiędzu Franciszkowi Dunowi Brzezińskiemu — o zniszczenie transakcy działowey dnia 12 Października 1801 zaszłey — żałobę podał, i o pomoc Sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś Sądy te, nie maiąc wiadomości gdzie P. Jan Dunin Brezinski zostaie, lub czy wcale w C. K. Państwach dziedzicznych znayduie się, onemuż adwokata tuteyszego Pana Bełdowskiego z iego szkodą i iego kosztem zastępcą postanowiły, z którym procefs ten stosownie do przepisu ustawy sądowey na C. K. Państwa dziedziczne wydaney rozpocznie się i ukończony będzie; on przeto Edyktem niniejszym tym końcem upomina się: ażeby w czasie przyzwoitym to iest, w przeciągu 90 dni sam stanął, albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymienił i podług przepisu tych środkow prawa używał, które do swey obrony za nayskutecznieysze osądzi; gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samby sobie podług opiewu C. K. Praw przypisac był winien.

Jozef de Nikorowicz.
Józef de Cronenfels.
J. Gellinek.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Galicyi Zachodniey.
W Krakowie d. 21. Sierpnia 1802.
Elsner.